

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Moniky Javorové a soudců JUDr. Petra Hluštíka, Ph.D., a JUDr. Miroslavy Honusové ve věci

žalobce: **P. V.**
zastoupený advokátem Mgr. Jiřím Klegou
sídlem Bohumínská 1553, 735 32 Rychvald

proti
žalovanému: **Městský úřad Bílovec**
sídlem 17. listopadu 411, 743 01 Bílovec
zastoupený advokátem JUDr. Tomášem Panáčkem
sídlem Sborová 81, 742 45 Fulnek

za účasti: Severomoravské vodovody a kanalizace a.s.
sídlem 28.října 1235/169, 709 00 Ostrava

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoba zúčastněná na řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Toto je v pořadí druhý rozsudek ve věci, když první (ze dne 20. 9. 2023 č. j. 22 A 19/2023-42) byl zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 13. 9. 2024 č. j. 4 As 380/2023-42. Důvodem zrušení bylo, že krajský soud nevyrozuměl vlastníka vodovodu o probíhající řízení, přičemž ten, pokud by oznámil, že hodlá být osobou zúčastněnou, mohl by předejít další argumentaci či navrhnout důkazy relevantní pro posouzení věci. NSS se proto zabýval jen přezkoumatelností rozsudku krajského soudu a dospěl k závěru, že krajský soud vycházel z řádně zjištěného skutkového stavu, který popsal v rozsudku zcela správně a úplně, vystihl podstatu věci a své závěry stručně, nicméně dostatečně a přezkoumatelně zdůvodnil.
2. Podanou žalobou se žalobce domáhal, aby soud rozhodl, že je nezákonným zásahem nezahájení řízení z moci úřední o odstranění stavby vodovodu, znázorněného na orientačním zákresu sítě ze dne 11. 12. 2017, nacházejícího se na pozemku parc. č. X, o výměře 6 705 m², LV X, katastrální území X, obec B., a aby soud přikázal žalovanému zahájit řízení o odstranění stavby tohoto vodovodu.
3. Žalobce uvedl, že je vlastníkem výše označeného pozemku, a že stavba vodovodu tam neměla být v žádném případě umístěna. Na základě stavebního povolení z 31. 1. 1985 a projektové dokumentace měl vodovod probíhat v okrajích komunikace, v zeleném pásu, nikoli uprostřed žalobcova pozemku. Změna umístění stavby nebyla schválena žádným správním orgánem, nebyla odsouhlasena tehdejším vlastníkem či uživatelem pozemku. Dokonce ani následná kolaudace nebyla provedena podle skutečného stavu, v kolaudačním rozhodnutí z 15. 6. 1987 je v grafické části zakreslena předmětná stavba diagonálně, což neodpovídá skutečnosti ani původní projektové dokumentaci, kolaudační rozhodnutí je pro zjevnou vnitřní rozpornost grafické části nicotné. Také v rámci územního plánu obce B. je předmětná stavba zaznačena jako v původní projektové dokumentaci, přitom se jedná o veřejný podklad, ze kterého vychází nejen orgány veřejné moci, ale i všechny ostatní subjekty. Žalobce rozsáhle citoval z judikatury (část V. a VI. žaloby) a uzavřel, že žalovaný nesprávně vyřídil jeho podnět směřující k zahájení řízení o odstranění stavby, když je podle žalobce pouhou spekulací sdělení žalovaného, že ke změně trasy vodovodu došlo s vědomím věcně a místně příslušného vodoprávního úřadu. V replice k vyjádření žalovaného žalobce vyličil svá jednání s úřady a zopakoval argumentaci z žaloby. V replice z 9. 12. 2024 žalobce opět zopakoval svou argumentaci z žaloby.
4. Žalovaný ve vyjádření zdůraznil, že vodovodní síť v obci B. byla vybudována ve dvou etapách. Úsek na předmětném pozemku v rámci 1. stavby byl zkolaudován prokazatelně se změnou trasy, s čímž koresponduje spisový materiál 2. stavby, na jehož výkresech je trasa zasahující pozemek parc. č. X v k. ú. X zakreslena v souladu se současným stavem. Žalovaný poukázal na tehdy platnou úpravu stavebního práva a dalších tehdejších právních předpisů a navrhl zamítnutí žaloby.
5. Osoba zúčastněná na řízení – vlastník vodovodní sítě v obci B. – ve vyjádření uvedla, že stavba vodovodu pro veřejnou potřebu probíhala v 80. letech minulého století, a to ve 2 etapách, jednalo se o rozsáhlou stavbu zahrnující kromě rozvodných, výtlačných a

zásobovacích řadů i výstavbu dvou vodojemů a čerpací stanice. Stavba realizovaná v 1. etapě byla kolaudována se změnou trasy oproti původní projektové dokumentaci. Účastníkem řízení byl tehdejší uživatel pozemku JZD 1. máj Tísek. Druhá etapa byla kolaudována v roce 1988, účastníkem bylo opět JZD a rovněž i právní předchůdce žalobce S. V. Z projektové dokumentace 2. etapy je zřejmé, že projektant počítal s umístěním vodovodu na pozemek č. X, neboť síť je navázána na vodovod umístěný na pozemku žalobce. Podle osoby zúčastněné je nutné dívat se na celou věc optikou tehdy platné právní úpravy, když předmětný pozemek byl (a i v současné době je) ornou půdou a umístění podzemní stavby nemělo žádný vliv a nijak negativně neovlivňovalo obvyklou činnost na pozemku. Osoba zúčastněná má za to, že ve stavebním řízení nedošlo k pochybení, které by vyžadovalo tak razantní zákrok, kterého se žalobce domáhá. Žalobcem uváděná judikatura není pro tento případ přílehlavá, neboť nejde o stavbu nepovolenou, nýbrž o stavbu, která je součástí poměrně významné a rozsáhlé liniové stavby vodního díla, což je navíc stavba, které zákonodárce přiznává zvýšenou ochranu, kdy s účinností od 1. 1. 2014 vzniklo ve prospěch této sítě tzv. zákonné věcné břemeno (§ 59a zákona č. 254/2001 Sb.). Osoba zúčastněná na řízení v této souvislosti poukázala na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1911/16 ze dne 6. 9. 2016, na rozhodnutí NSS ze dne 13. 8. 2020 sp. zn. 1 As 268/2019 a navrhla zamítnutí žaloby.

6. Krajský soud nejprve uvádí (s ohledem na rozsudek NSS ze dne 26. 3. 2021 č. j. 6 As 108/2019-39), že ten, kdo tvrdí, že je dotčen na svém hmotném právu faktickou nečinností stavebního úřadu, který v rozporu s § 129 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“) nezahájil řízení o odstranění nepovolené stavby, se může bránit proti takové faktické nečinnosti správního orgánu žalobou na ochranu před nezákonným zásahem (§ 82 násl. soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „s. ř. s.“). Žalobce v daném případě tvrdil takové skutečnosti a také před podáním žaloby vyčerpal prostředky ochrany proti nečinnosti ve správním řízení.
7. Z listin předložených žalobcem, jejichž obsah byl sdělen u jednání, soud zjistil, že žalobce nabyl vlastnictví k předmětnému pozemku od své matky na základě darovací smlouvy ze dne 10. 8. 2016, jednalo se o ornou půdu. Tento pozemek lze charakterizovat jako podélný obdélník, který na kratších stranách (západní i východní) hraničí s komunikacemi. Podzemní vedení vodovodního řádu probíhá po délce pozemku (od komunikace ke komunikaci) a obsahuje „odbočku“ směrem k sousedním rodinným domům na jihu (orientační zakres sítě z 11. 12. 2017 a vytyčení podzemního vedení z 1. 2. 2019). Tento faktický průběh vodovodního vedení nebyl v soudním řízení žalovaným ani osobou zúčastněnou na řízení zpochybněn.
8. Z obsahu správní dokumentace soud zjistil, že výstavba vodovodu v obci B. se uskutečnila ve 2 navazujících, či spíše prolínajících se etapách, jednalo se o komplexní stavební dílo v rozsahu téměř 5 km vodovodního vedení spolu s příslušným technickým vybavením (vodojem, čerpací stanice). Ve stavebních povoleních nejsou uvedena konkrétní parcelní čísla pozemků, rozhodnutí odkazují na schválenou projektovou dokumentaci. První etapa byla povolena rozhodnutím z 31. 1. 1985, a pokud jde o (nyní žalobcův) pozemek, podle projektové dokumentace mělo být vodovodní vedení umístěno ve východní části předmětného pozemku, rovnoběžně s komunikací poblíž tehdejší požární zbrojnice a MNV. První etapa byla kolaudována v roce 1987, kolaudační protokol uvádí, že stavba byla provedena podle schválené projektové dokumentace s drobnými změnami v trase, které však neovlivní bezpečné užívání tohoto vodohospodářského díla. Jednou z těchto změn je

„změna trasy řádu A od km 0,00 – 0,214 – dle situace skutečného provedení“, přičemž bod A1 (= 0,00 km) je zakreslen na předmětném pozemku – v jeho východní části, a bod A4 (= 0,214) na pozemku parc. č. 368/1 - jižně od předmětného pozemku (projektová dokumentace – výkres podrobné situace). Druhá etapa byla povolena rozhodnutím z 3. 12. 1986, ve výkresu podrobné situace jsou jednak zachyceny „vodovodní řady ve výstavbě“ – čárkovaně (tedy stavby z 1. etapy – pozn. soudu), a dále „vodovodní řady 2. stavby“ – plnou čarou. Situace ohledně (nyní žalobcovy) pozemku je na tomto výkresu zachycena již shodně jako ve vytýčení podzemního vedení z roku 2019 (srov. bod 7 tohoto rozsudku): vedení protíná pozemek od komunikace na západě po komunikaci na východě a má „odbočku“ na jih, pokračující po pozemku parc. č. 368/1. Plnou čarou (=2. etapa) je přitom zakreslena část vedení od západní komunikace po odbočku, zbytek je čárkovaně (=1. etapa). Předmětný pozemek v době výstavby vodovodu obhospodařovalo Jednotné zemědělské družstvo 1. máj Tísek (odpověď Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ze dne 4. 5. 2018 na podání žalobcovy manželky, tento subjekt je uveden v rozdělovnících stavebních povolení obou etap stavby vodovodu). Žalovaný sdělil dne 10. 11. 2022 žalobci k jeho podnětu, že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední o nařízení odstranění stavby vodovodního řádu na pozemku parc. č. X v k. ú. X, se závěrem, že stavba disponuje jak stavebním povolením, tak kolaudačním rozhodnutím, vydaným prokazatelně s vědomím příslušného vodoprávního úřadu o provedené změně.

9. Soud v daném případě řešil otázku, zda měl žalovaný zahájit řízení o odstranění stavby vodovodu na žalobcově pozemku. Soud shodně s žalovaným i osobou zúčastněnou na řízení dospěl k závěru, že k tomu nebyly splněny zákonné podmínky uvedené v § 129 odst. 1 písm. b) stavebního zákona. Vodovod byl vybudován v 80. letech, a to pro celou obec, jednalo se o rozsáhlou stavbu. Jak soud ověřil ze spisové dokumentace, část vodovodního vedení u východní hranice žalobcovy pozemku byla povolena v 1. etapě a postavena v souladu s projektovou dokumentací 1. etapy. Tvrzení žalobce, že vodovod měl probíhat v okrajích komunikace, tedy mimo jeho pozemek, tak neodpovídá zjištěnému skutkovému stavu. Úsek v západní části pozemku (od komunikace po odbočku) byl řádně povolen ve 2. etapě a vybudován beze změn oproti projektové dokumentaci stavby 2. etapy. Tvrzení žalobce, že vodovod neměl vůbec vést po jeho pozemku, tak neodpovídá zjištěnému skutkovému stavu. Zbylá – střední část trasy byla změněna oproti projektové dokumentaci 1. etapy. Tato změna je zcela konkrétně popsána v kolaudačním protokolu stavby 1. etapy a byla nepochybně vzata na vědomí tehdejšími správními orgány, neboť projektová dokumentace stavby 2. etapy, která má na žalobcově pozemku přímou návaznost na změněnou trasu stavby 1. etapy, byla schválena v podobě, totožné s faktickým průběhem vodovodního vedení, na něž poukazoval žalobce.
10. Ačkoliv z žalobcovy pohledu se tato změna pochopitelně nemusí jevit jako změna drobná, je třeba vycházet z tehdejšího skutkového stavu a z tehdejší právní úpravy. V případě předmětného pozemku se jednalo o ornou půdu, zemědělsky využívanou JZD. V souladu s § 58 odst. 4 zákona č. 50/1976 Sb., ve znění do 30. 6. 1992 (dále jen „tehdejší stavební zákon“), *stavebník podzemních staveb podléhajících tomuto zákonu neprokazuje vlastnické nebo jiné právo k pozemku či stavbě na něm, jde-li o stavby, které funkčně ani svou konstrukcí nesouvisejí se stavbami na pozemku ani s provozem na něm a které ani jinak nemohou mít vliv na využití pozemku k účelu, pro který je určen.* Podle soudu šlo přesně o tento případ, kdy stavebník vodovodu nebyl povinen prokazovat své právo k pozemku, nebyl tedy ani vyžadován žádný souhlas vlastníka pozemku. Podle § 81 odst. 1 věty první tehdejšího

stavebního zákona, v *kolaudačním řízení stavební úřad zejména zkoumá, zda byla stavba provedena podle dokumentace ověřené stavebním úřadem ve stavebním řízení a zda byly dodrženy podmínky stanovené v územním rozhodnutí a ve stavebním povolení*. Podle § 43 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 85/1976 Sb., ve znění do 16. 7. 1992 (tedy prováděcí vyhlášky k tehdejšímu stavebnímu zákonu, platné v době výstavby vodovodu), *v podmínkách pro užívání stavby může stavební úřad podle povahy stavby uložit zejména vyznačení drobných odchylek, které stavební úřad vzal na vědomí, do ověřené dokumentace stavby*. V daném případě, s ohledem na rozsah celé stavby vodovodu pro obec a její charakter (podzemní vedení), se podle názoru soudu mohla správnímu úřadu jevit změna dílčí části trasy na (nyní žalobcově) pozemku jako drobná odchylka, která – jak je uvedeno v kolaudačním protokolu – neovlivní bezpečné užívání tohoto vodohospodářského díla.

11. Jak soud ověřil ze správní dokumentace, kolaudační rozhodnutí z 15. 6. 1987 neobsahovalo žádnou grafickou část. Výkres, na který poukazoval žalobce (s diagonální modrou čarou) je podle soudu patrně podkladovým, pomocným materiálem, který vyznačuje spojnici bodů A1 a A4 (viz bod 8 tohoto rozsudku), avšak skutečný průběh trasy byl tehdy znám jak správnímu orgánu, tak stavebníkovi, jak už soud dovodil výše v bodě 9 rozsudku. Soud tedy na rozdíl od žalobce nemá za to, že by kolaudační rozhodnutí z 15. 6. 1987 bylo nicotné. Pokud jde o namítaný stav územního plánu obce B., tím se soud nezabýval, neboť to nemá žádný vliv na otázku, zda žalovaný měl či neměl zahájit řízení o odstranění stavby. Pokud jde o navržený a soudem zamítnutý důkazní návrh regulačním plánem obce, žalobce neupřesnil, o jaký konkrétní dokument by mělo jít – snad měl být z roku 1987, ovšem pak by se těžko mohl vztahovat ke stavbám, povoleným v roce 1985 a 1986. Navíc je v této věci podstatné, kde se stavba skutečně nachází a zda byla povolena ve smyslu tehdejších právních předpisů, nikoli, kudy stavba *měla* vést.
12. Vzhledem ke zjištěnému skutkovému stavu v dané věci soud nepovažuje za nutné reagovat na jednotlivé žalobcem uvedené judikáty, neboť ty vycházejí z jiných skutkových okolností, proto nejsou příléhavé na danou věc (sp. zn. 22 Cdo 4662/2009 a 22 Cdo 1373/2014 Nejvyššího soudu, 7 As 17/2010, 10 As 295/2018 NSS, I. ÚS 599/03, II. ÚS 2977/10 Ústavního soudu), případně jsou v souladu s argumentací soudu v této věci (sp. zn. 22 Cdo 967/2021 Nejvyššího soudu, 6 As 108/2019 NSS, k otázce nástrojů využitelných v žalobcově situaci).
13. Krajský soud se věcí zabýval především optikou žalobních bodů, nicméně stejně jako žalovaný a osoba zúčastněná na řízení poukazuje dále na § 59a zákona č. 254/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ohledně povinnosti vlastníka pozemku strpět na svém pozemku vodní dílo vybudované před 1. lednem 2002 a jeho užívání.
14. Soud tedy uzavírá, že žalovaný vyřídil správně žalobcův podnět směřující k zahájení řízení o odstranění stavby, nedopustil se nezákonného zásahu vůči žalobci. Soud proto žalobu zamítl jako nedůvodnou v souladu s § 87 odst. 3 s. ř. s.
15. V řízení byl procesně úspěšný žalovaný (§ 60 odst. 1 s. ř. s.), soud mu však nepřiznal požadované náklady právního zastoupení, neboť má za to, že žalovaný sám jako správní orgán disponuje dostatečně erudovanými osobami, tím spíše ve věci, založené na skutkových okolnostech vyplývajících z dokumentace správního orgánu. Žalobce sice podal žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, ovšem charakterem se jedná v podstatě o věc stavebně vodoprávní.

16. Výrok o náhradě nákladů osoby zúčastněné na řízení je odůvodněn § 60 odst. 5 s. ř. s., když soud jí neuložil v řízení plnění žádné povinnosti ani neshledal důvod zvláštního zřetele hodný pro přiznání náhrady.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je přípustná** kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu. Nepřípustná je taková kasační stížnost, na níž dopadají výluky z přípustnosti stanovené v § 104 s. ř. s.

Ostrava 11. prosince 2024

JUDr. Monika Javorová
předsedkyně senátu